

ABDÜLHAK HÂMİD'İN HİMAYESİNDE ÇIKAN BİR DERGİ: ASRÎ TÜRKİYE MECMÛASI

A JOURNAL UNDER THE AEGIS OF ABDÜLHAK HÂMİD: ASRÎ TÜRKİYE MECMÛASI

Abdulkim TUĞLUK*

Öz

Edebiyat tarihimizde Şair-i Azam unvanıyla iz bırakan Abdülhak Hâmîd (Tarhan), sadece tiyatro ve şiirleriyle değil aynı zamanda edebiyat gündeminin merkezinde olması ile de adını duyurmuştur. Abdülhak Hâmîd, ayrıca pek çok gazete ve mecmuada yazılar neşretmiştir. Yayımladığı şiirler gazete ve mecmualar için bir iftihar vesilesi sayılan Abdülhak Hâmîd, bizzat herhangi bir gazete veya mecmua çıkarmamıştır. Ancak onun himayesiyle yayın hayatına başlayan *Asrî Türkiye Mecmûası*, Abdülhak Hâmîd'in yayıncı kimliğinin de var olduğunun ciddi bir kanıtıdır. Sözü ettiğimiz *Asrî Türkiye Mecmûası*, 1926-1927 yıllarında toplam beş sayı halinde yayımlanan edebiyat, kültür, sanat, aile, moda ve sinema temalı bir salon mecmuasıdır. Mecmuanın henüz ilk sayısında Abdülhak Hâmîd, derginin hamisi sıfatıyla duyurulmuştur. Dolayısıyla bu mecmua, edebî açıdan önemli bir değere sahiptir. Çalışmamıza konu olan *Asrî Türkiye Mecmûası*'nın sayıları Hakkı Tarık Us koleksiyonundan alınmıştır. Bu makalede Abdülhak Hâmîd'in hamisi olduğu *Asrî Türkiye Mecmûası* ve mecmuadaki edebî yazılar ele alınmış, Şair-i Azam'ın söz konusu mecmuada hangi çerçevede yer aldığına dair tespitler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Abdülhak Hâmîd, şiir, *Asrî Türkiye Mecmûası*

Abstract

Abdülhak Hâmîd (Tarhan), who left his mark with the title “Şair-i Azam (Great Poet)” in our history of literature, made a name for himself not only with his plays and poems, but also because he was at the center of the literary community. In addition, Abdülhak Hâmîd published articles in many newspapers and journals. Abdülhak Hâmîd, whose poems was regarded as an honor for the newspapers and journals that published them, did not publish any newspapers or journals himself. However, starting its publishing life under the aegis of him, *Asrî Türkiye Mecmûası* was a serious evidence for the publisher side of Abdülhak Hâmîd. *Asrî Türkiye Mecmûası* in question was a saloon journal with the themes of literature, culture, art, family, fashion and cinema and published in five issues in total between 1926 and 1927. In its first issue, it was announced that the journal was under the aegis of Abdülhak Hâmîd. Therefore, this journal has an important value in terms of literature. The issues of *Asrî Türkiye Mecmûası*, the subject to our study, were taken from the Hakkı Tarık Us collection. In this study, *Asrî Türkiye Mecmûası*, which was under the aegis of Abdülhak Hâmîd, and the literary articles in this journal were examined and some points were made regarding the role of Şair-i Azam in this journal.

Keywords: Abdülhak Hâmîd, poem, *Asrî Türkiye Mecmûası*

* Dr. Öğr. Üyesi, İğdır Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İğdır / Türkiye, abdulkimtuugluk@gmail.com

Giriş

Tanzimat'tan önce İmparatorluğun farklı coğrafyalarında gayr-i Müslimlerin çıkardığı gazetelerle başlayan Osmanlı basın hayatı, 1831 yılında neşrine başlanan *Takvîm-i Vekâyi* ile ilk milli meyvesini vermiştir. 1840 yılına kadar Türkçe neşredilen tek gazete olma özelliği taşıyan *Takvîm-i Vekâyi*'de, bu süre zarfında resmi tebliğlerin yanı sıra iç ve dış olaylara da yer verilmiş, 1840'tan sonra Nesimi Yazıcı'nın işaret ettiği üzere gazete giderek kuru bir içerik kazanmıştır. Yazıcı'ya göre bunda *Cerîde-i Havâdis* ve *Tercümân-ı Ahvâl* gibi gazetelerin ortaya çıkmasının payı vardır.¹

Takvîm-i Vekâyi'den sonra *Cerîde-i Havâdis*, *Rûznâme-i Cerîde-i Havâdis* gibi gazetelerle gelişmeye devam eden basın, Âgâh Efendi ve İbrahim Şinâsî tarafından çıkarılan *Tercümân-ı Ahvâl* ile birlikte taçlanmıştı. *Tercümân-ı Ahvâl* sayesinde edebiyatın daha aktif bir şekilde basın hayatına girdiğini görmekteyiz. Şinâsî'nin öncülüğünü yaptığı ve daha sonra Namık Kemal'e devrettiği *Tasvîr-i Efkâr* ise bu noktada bir çığır açmış ve basın hayatında edebiyatçılar daha da ön plana çıkmıştır. *Tasvîr-i Efkâr*'dan sonraki dönemde özellikle Namık Kemal'le birlikte Jön Türklerin başını çektiği bir gazetecilik ekolü oluşmuştur. Bu anlamda *Muhbir*, *Hürriyet* ve *İbret* gazeteleri en dikkat çeken örneklerdir. Sonraki süreçte I. Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle ciddi anlamda artış gösteren gazete sayısı, mizah merkezinde yayın yapan pek çok neşriyatı da beraberinde getirmiş ve farklı meslek gruplarına ait pek çok gazete ve mecmua neşredilmiştir. Gazeteler ve mecmualar zengin bir yazar kadrosu ve sürekli tazelenen içerik sayesinde sanat ve edebiyata ciddi katkı sunmuş, toplumun sanata ilişkin hassasiyetlerini ön plana çıkarmıştır. Tanpınar, gazetelerin efkâr-ı umumiye oluşturma işlevinin haricinde yeni türlerin edebiyatımıza girmesine ve yayılmasına imkân tanıdığına ve böylece yeni edebiyatın kurulduğuna işaret eder.² Dolayısıyla Tanzimat sonrası edebiyatımızda gazete ve mecmuaların ciddi bir kaynak vazifesi gördüğünü belirtmeliyiz.

Basın tarihimize bakıldığında pek çok kurum ve kuruluş, dernek, okul, oda, meslek birliği vb. oluşumların seslerini duyurmak amacıyla gazete veya mecmua çıkardıkları ve bu mecmualarda edebî içeriğe baskın şekilde yer verdikleri görülmektedir. Örneğin *Ziraat Mecmûası*, *Ziraat Gazetesi* gibi meslekî isimlerle çıkarılan yayın organlarında nitelikli şair ve yazarların eserlerine yer verilmiş olması dikkat çekicidir. Söz gelimi *Donanma Mecmûası*'nda Cenab Şahabeddin'in şiirlerinin neşredildiğini biliyoruz. Dolayısıyla mecmuaların toplumun edebî zevkini yönlendirmede önemli bir yere sahip olduğunu ve bu tip neşriyatın edebî simaları halka ulaştırmada yaygın bir etkiye sahip olduğunu belirtmek gerekir. Kimi gazete ve mecmualar daha spesifik konular üzerinden belirli bir hitap edilen kitle ağırlıklı olmak üzere yayın faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Kadınlara mahsus, hanımlara mahsus, çocuklara mahsus ya da aile mecmuası, salon mecmuası gibi ibareler, mecmuaların söz konusu özelliğine işaret etmektedir. Öte yandan büyük oranda edebî kimlikleriyle ön plana çıkan ve hatta bir döneme damgasını vuran kimi mecmualar, edebiyatın matbuat âlemiyle olan ilişkisini anlamamızda temel kaynaklardır. Münif Paşa'nın çıkarılmasına öncülük ettiği ve Tanzimat

1 Nesimi Yazıcı, *Takvim-i Vekayi "Belgeler"*, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara 1983, s. 19.

2 Ahmet Hamdi Tanpınar, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, 7. baskı, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 1988, s. 251.

sonrası mecmua hayatımızda önemli etkileri olan *Mecmua-i Fünûn*³, Servet-i Fünûn kalemlerinin yetişmesinde katkısı olan *Malûmât*, bir döneme adını veren *Servet-i Fünûn*, Baba Tahir'in çıkardığı ve *Musavver Malûmât* olarak da bilinen *Malûmât*, neşrettiği “Yeni Lisan” adlı makaleyle edebiyat tarihimize kazınan *Genç Kalemler* gibi mecmualar pek çok şair ve yazarın olgunlaşmasına öncülük eden yayın organları olarak hatırlanabilir.

1. *Asrî Türkiye Mecmûası*

Osmanlı'nın Batılılaşma serüveni ile birlikte sıkça karşımıza çıkan muasırlaşma hedefi, günümüz Türkiye'sinde bile hala etkisini koruyan köklü bir geçmişe sahiptir. Asrı yakalamak, asrın gerisinde kalmamak ve bir dönemin en iyi yaşam standartlarına ulaşabilmek “muasır, muasırlaşmak” gibi ifadelerde anlamını bulmuştur. *Muasırın* kökçe türediği *asr* (asır) ve bir sıfat olarak kullandığımız *asrî* ise konuyu izah etmede kullandığımız diğer sözcüklere dir.

Günümüzdeki karşılığıyla “çağdaş” anlamına gelen *asrî*, aynı zamanda modern olanı ifade etmek için kullanılmıştır. Bir ideali ifade eden muasırlaşma yolunda özellikle Cumhuriyetle birlikte derin izler bırakan inkılaplar gerçekleştirilmiştir. Asrileşme yolunda, toplumun her alanında yapılan düzenlemeler, yeni ile eski arasındaki uçurumu derinleştirirken, yeni toplum düzeni için ciddi yaptırımlara başvurulmuştur. Kimi zaman bir ölç almaya kadar varan bu yaptırımların yanı sıra basın-yayın organları üzerinden de toplumun dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Bu minvalde, *asrî* ön adı ile yayın yapan üç mecmuanın da Cumhuriyet'in ilk yıllarında neşredilmesi elbette bir tesadüf değildir.⁴ Toplumun yaşayışını değiştirme yolunda görev alan *Asrî Türkiye Mecmûası* da adına yüklenen misyonu muhtevasına yansıtmıştır.

Asrî Türkiye Mecmûası, “Devrin ünlü edebiyatçıları, tiyatro ve mûsiki sanatkârları ile ilgili yazılara geniş yer veren bir aktüalite dergisi”dir.⁵ Mecmuanın başmuharriri Veziroğlu Ömer Aziz'dir.⁶ Mecmua, dönemin önemli edebiyatçılarına yer vermesiyle ünlenmiştir. Öte yandan

3 *Mecmûa-i Fünûn* hakkında detaylı bilgi için bk. Ali Budak, *Mecmûa-i Fünûn*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2011.

4 *Asrî Çiftçi*, *Asrî Hafta* ve *Asrî Türkiye Mecmûası*. Ayrıca Kırım'da 1924-1927 yılları arasında yayımlanan *Asrî Müslümanlık* adlı bir mecmua mevcuttur. Öte yandan *Asrî Türkiye Mecmûası* ile aynı yıl yayın hayatına başlayan ve “dünyaya daha çok hayat katalım” sloganıyla meydana çıkan *Hayat Mecmuası* da *Asrî Türkiye Mecmûası*'yla benzer bir yayın politikası izlemiştir. Mecmuanın ilk sayısında yer alan ve “Hayat Ne İçin Çıkıyor” başlığını taşıyan mukaddime niteliğindeki yazıda bu politikayı gözlemek mümkündür. Bk. *Hayat*, No. 1, 2 Kânunuevvel 1926, s. 1.

5 Mustafa Necat Sefercioğlu, “Asrî Türkiye Mecmûası”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, I, (1977), s. 180.

6 Hayatı hakkında detaylı bilgi edinemediğimiz Ömer Aziz'in soyadı kanunundan sonra “Veziroğlu” soyadını aldığıını Arşiv kayıtlarından 1947 yılında *Hür Türkiye* gazetesi başyazarı Ömer Aziz Veziroğlu'nun İzmir İl Başkanlığı vasıtasıyla Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'ni ziyaret etme talebini içeren arşiv kaydına göre Ömer Aziz'in en az bu tarihe kadar aktif gazetecilik hayatına devam ettiğini söyleyebiliriz. Milli Kütüphanede Ömer Aziz adına kayıtlı şu eserler bulunmaktadır: *Mağdur Eczacıların İstirhamı*, *Şehir Bilgisi*, *İzmir Cep Rehberi*, *1941 İnönü Zaferi: Türk-Alman Paktı*. Ayrıca *1948 Ege Ticaret ve Turizm Yıllığı* adlı eser de Ömer Aziz'e aittir. Ömer Aziz'in yayın hayatında siyasi bir misyon üstlendiğini ise 1947'de Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'ni ziyaret etme isteğine ilişkin bir arşiv belgesinden anlıyoruz. Söz konusu belgede Ömer Aziz'in ziyaret talebi parti merkezine şu sözlerle iletilmektedir: “İzmir'de intişar eden *Hür Türkiye* adlı gazetenin başyazarı Ömer Aziz, yüksek ziyaretlerinizde bulunmak istediğinden kendisinin takdim edilmesini rica etti. Bu arkadaşımız Partimize bağlı ve seçimlerde hizmetleri geçmiş olduğundan kıymetli müzaheretlerinize mazhar olursa kendisini bahtiyar sayacaktır. İzmir Milletvekili C.H.P. İzmir Bölge Müfettişi Dr. Kâmrân Örs.”. Bk. BOA, 490-1-0-0/1367-533-2-16.07.1947.

Mevlut Erdem'in iddia ettiği üzere *Asrî Türkiye Mecmûası* edebiyata çok az yer veren bir mecmua değildir.⁷ Mecmuanın Yahya Kemal, Süleyman Nazif, Abdülhak Hâmid gibi isimlere yer vermesi ve bir edebiyat müsabakası tertip ederek hemen her sayısında bu müsabakaya dair haberler sunması onun edebiyata önem verdiğini ve edebî yönden hatırı sayılır bir malzemeye sahip olduğunu gösterir. Mecmua, toplumun kültürel aktivitelerini düzenleme ve yönlendirmede etkili bir muhteva ile karşımıza çıkmaktadır. Moda, güzellik, ev dekorasyonu, aile yaşamı, sofrada adabı, kadınlar için pek çok konuda püf noktaları, dünyanın farklı bölgelerinden ilginç haberlerden oluşan zengin içerik, *Asrî Türkiye Mecmûası'nın* sütunlarını süslemektedir. Mecmua ayrıca sinemadan heykeltıraşlığa, mimariden musikiye, tiyatrodan ulaştırma ve haberleşmeye, teknik konulara değin geniş bir yazı yelpazesine sahiptir. Mecmua musavver olup içerikte pek çok fotoğrafa, karikatür vb. çizime yer vermiştir. Bunların mecmuanın satışını arttırma amacına da dönük olduğunun altını çizmek gerekir.

Mecmuanın ilk sayısında başmuharrir Veziroğlu Ömer Aziz tarafından kaleme alınan “Kemâl'in Kitâbı Türk'ün Kitâbı” başlıklı yazıda mecmuanın yayın çizgisi net bir şekilde ortaya konmaktadır. Bu yazı mecmuanın marjinal sayılabilecek bir yayın politikasına sahip olduğunu göstermektedir:

Dünkü hayât, dünkü dîn, dünkü îmân senin değildi. Senin hayâtın, senin dînin, senin îmânın Kemâl'in kitâbı.. Türk'ün kitabıdır.. Hayâtını sana bu kitâb gösterecek, dînini sana bu kitâb öğretecek, îmânını senin bu kitâb kuvvetlendirecektir. Kemâl'in kitâbı seni esîr ve câhil bırakan pâdişahların, koca kavuklu câhillerin değil Hakkın kitabıdır.⁸

Söz konusu yazıda Mehtap Kaya'nın da işaret ettiği üzere Mustafa Kemal için “Türk'ün ilk ve son peygamberi” gibi “ilginç ve iddialı” sözler sarf edilmiştir.⁹ Toplam beş sayı çıkan *Asrî Türkiye Mecmûası'nın* ilk sayısı 1 Mart 1926 tarihinde yayımlanmıştır. *Asrî Türkiye Mecmûası'nın* sloganı, serlevhada “Şimdilik ayda bir defa neşr olunur ictimâî, iktisâdî, edebî âile ve salon mecmuası”¹⁰ şeklinde belirtilmiştir. “Hey'et-i tahririyyece derci tensib edilmeyen evrâk iâde olunmaz”¹¹ notuyla yayına çıkan mecmuanın adresi ise, “Beyoğlu, Bursa Sokak, Civân Han, Numero 1” şeklinde belirtilmiştir. Sık kullanılan yöntemin aksine reklam bölümü zaman zaman mecmuanın başına alınmıştır. Mecmuada hacimli bir reklam bölümü mevcuttur. Mecmuada, sinema, tiyatro, Peugeot marka bisiklet, boya fabrikası, eczane, doktor, esans yağı, gözlük, saat, ziraat makinaları, Fiat marka otomobil, diğer makinalara ait yedek parçalar, dans kursu, lokanta, tırnak cilası, banka, giyim mağazası, pastane, tuhafiyeye reklamına yer verilmiştir.

Asrî Türkiye Mecmûası'nın ilk sayısının kapağında Abdülhak Hâmid'in büyükçe bir portresi yer almaktadır. Portrenin altında, “*Asrî Türkiye Mecmûası'nın* büyük hâmisî Şâir-i Azam Abdülhak

7 Mevlut Erdem, 1928'e Kadar Çıkan Eski Harfli Türkçe Mecmualardaki Eski Türk Edebiyatı ile İlgili Metinlerin Tesbiti ve Tasnifi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1994, s. 14.

8 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, s. 5.

9 Mehtap Kaya, *Atatürk Dönemi Magazin Dergiciliği ve Sosyo Kültürel Dönüşüme Etkisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara 2014, s. 165.

10 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, s. 3.

11 Agm., s. 3.

Hâmid Beyefendi Hazretleri” ibaresi bulunmaktadır. Portrenin hemen yanında mecmuanın hangi bölümlerden oluştuğu belirtilmiştir. Buna göre mecmuanın ilk sayısı ictimaiyat, edebiyat, cihan hadisatı, musiki, temaşa-sinema, moda, aile gibi kısımlardan teşekkül etmektedir. Mecmuanın henüz ilk sayısında çıkan bir notla *Asrî Türkiye Mecmûası*’nın iç kapağında, o dönemde “asrî” sıfatıyla çıkan başka bir mecmuayla hiçbir ilgisinin bulunmadığı şöyle ifade edilmiştir: “Mecmuamızın Sûdî Kütübhânesi tarafında neşredilen *Asrî Hafta* ile hiçbir alakası yoktur.”¹². Mecmuanın başyazarı olan Veziroğlu Ömer Aziz aynı zamanda 1928 yılında çıkarılmaya başlanan ve Türkçe-Ermenice yayın yapan *Hür Türkiye*’nin de başmuharriridir. İlk sayısı 25 Haziran 1928’de intişar eden söz konusu mecmuanın imtiyaz sahibi ise Hrant Antreasyandır.¹³

Asrî Türkiye Mecmûası, ilk başta aylık olarak çıkarılmıştır. Buna göre ilk üç sayı aylık olarak yayımlanmıştır. Üçüncü sayının 1 Mayıs 1926’da neşredilmesinden sonra 15 Kânunusani 1927’de dördüncü sayının neşrine kadar mecmua yayımlanmamıştır. Mecmuanın dördüncü sayısında bir bilgi notuyla mecmuanın bundan sonra 15 günde bir neşredileceği duyurulmuştur. Mecmuanın daha sık aralıkla çıkacak olmasından dolayı sayfa sayısı neredeyse yarıya düşürülmüştür. Mecmuanın yayım sürecinde ekonomik zorluklarla boğuştuğu anlaşılmaktadır. Nitekim mecmuanın üçüncü sayısında “Muhterem Kârîlerimize” başlıklı bir duyuruya yer verilmiş ve bu duyuruda ekonomik sıkıntılara dikkat çekilmiştir:

Vaziyet-i hazıra-i iktisâdiyye karşısında umûm gazete ve mecmûalar misillü mecmûamızın fiatını beş kuruş tezyîd eylemek mecbûriyyetinde kaldığımızı arz eder ve sahifelerinin fazlalığı, resimlerinin mükemmeliyeti, münderecâtının zenginliği itibariyle rûfekâmıza nazaran mecmûamızın yine cüz’î bir fiatla satıldığını muhterem kârîlerimizin takdîr buyuracaklarını ümîd eyeriz.¹⁴

Benzer şekilde dördüncü sayıda “Muhterem Karîlerimizle Hasbihal” başlıklı yazıda ülkede yaşanan ekonomik buhrana dikkat çekilmiş ve bu vesileyle mecmuanın yayımlanma planında değişiklik yapılmasının zarûrî olduğu şu sözlerle dile getirilmiştir: “Bize vukû bulan mürâcaatlar her ne kadar mecmûanın haftada bir intişârı hakkında idi ise de buhrân-ı iktisâdî dolayısıyla şimdilik buna imkân göremediğimizden muhterem kârîlerimizin afvını istirhâm ederiz.”¹⁵. *Asrî Türkiye Mecmûası*, 15 günde bir defa çıkarılacağı duyurusundan sonra sadece bir kez yayımlanmıştır. 5 numaralı son sayıda mecmuanın artık neşredilmeyeceğine ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Büyük ihtimalle mecmuanın daha önceki sayılarında belirtilen ekonomik güçlükler nedeniyle mecmuanın yayımlanmasına son verilmiştir.

12 Agm., iç kapak.

13 *Hür Türkiye*’nin uzun soluklu bir gazete olduğunu ve Demokrat Parti döneminde de yayın hayatına devam ettiğini belirtmek gerekir. Milli Kütüphane ve Meclis Kütüphanesi Süreli Yayınları Kataloglarında bulunmayan *Hür Türkiye*’nin Arap harfli dört sayısı Hakkı Tarık Us koleksiyonunda yer almaktadır. Bk. Periodicals of Hakkı Tarık Us Collection, “Hür Türkiye”, <http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU0979/index.djvu> [Erişim tarihi: 13.11.2019].

14 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 3, 1 Mayıs 1926.

15 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 4, 15 Kânunusani 1927, s. 15.

Asrî Türkiye Mecmûası'nın üçüncü sayısı, "Ankara Nüsha-i Fevkal'adesi" olarak neşredilmiştir. Başmuharririn Ankara'yı ziyaretini ve bu ziyarete ilişkin intibaları içeren üçüncü sayı, Cumhuriyet rejiminin yanlış anlaşılmasına matbuat âleminden bir örnek olarak gösterilebilir. Bu sayının kapağında "Büyük Halaskârımız" notuyla Mustafa Kemal'e ait büyük bir portreye yer verilmiş, devamındaki sayfada başmuharrir Veziroğlu Ömer Aziz, "Milli Ka'be, Türk Peygamberi ve Ashâb-ı Güzini" başlıklı bir yazı kaleme almıştır. Yazıda, Ankara'yı Türk'ün milli Kâbe'si, Mustafa Kemal'i de Türk'ün peygamberi şeklinde gösteren, Türk'ün dini diye bahsedilen dinin, Çankaya'nın taşlarını öpmeyi ve Gazi'nin ayak bastığı topraklara yüz sürmeyi emrettiğini belirten sözler sarf edilmiştir.¹⁶ Yazıda maksadını aşan, politik izler taşıyan, Peygamber Efendimiz'i ve İslamiyet'in bazı değerlerini tahkir eden mesnetsiz ifadeler bulunmaktadır. Mecmuanın söz konusu içeriğinin toplumda hoş karşılanmadığı bir kenara Ankara tarafından da hoş karşılanmamış olması kavidir. Nitekim başmuharririn sonraki dönemlerde bir iki arşiv belgesi kaydı dışında hafızalarda yer edecek ciddi bir iz bırakmamış olması bu ihtimali güçlendirmektedir.

Asrî Türkiye Mecmûası'nın dördüncü sayısında yer alan bir notta hareketle mecmuanın kabul gören ve beğenilen bir yayın organı olduğu tahmininde bulunabiliriz. Nitekim söz konusu notta, mecmuanın önceki sayılarına ulaşmanın mümkün olmadığı ve bu nedenle de tekrar basım yapılacağı şu ifadelerle duyurulmaktadır: "Birinci, ikinci, üçüncü numaralarımızın mevcûdu kalmadığından mezkûr nüshalar yakında ikinci defa olarak tab' edilecektir."¹⁷ Dördüncü sayıda duyurulan bu hatırlatmadan sonra mecmua bir defa neşredilmiş ve sonra da kapanmıştır. Mecmuanın ekonomik güçlükler nedeniyle yayın hayatına son verildiğini düşündüğümüzden adı geçen sayıların tekrar basılmış olması ihtimali düşüktür.

2. *Asrî Türkiye Mecmûası* ve Abdülhak Hâmid

Asrî Türkiye Mecmûası, ilk sayısından itibaren Abdülhak Hâmid'e büyük bir ihtiramda bulunmuştur. İlk sayıda hem dış kapakta hem iç kapakta portresine yer verilen Şair-i Azam'ın mecmuaya büyük bir prestij kazandırdığı kesindir. Ancak Abdülhak Hâmid'in hangi vesile ile mecmuaya hamilik yaptığı ve mecmuadaki rolü hakkında bilgi verilmemiştir. İlk iki sayının hem iç hem de dış kapağında büyük portresine yer verilmesi ve kendisinden sitayişle bahsedilmesi, Şair-i Azam'ın bu mecmua için önemli olduğunu göstermektedir:

Şâir-i Azam Abdülhak Hâmid Beyefendi Hazretleri'nin taht-ı himâyelerinde intişâr eden mecmûamız memleketimizin en yüksek şâir, edib ve muharrirlerinin muâvenet-i kalemiyelerini te'min eylemekle müftehirdir. Pek kıymetdâr eserleri ile mecmûamızı tezyîn edecek olan zevât-ı kirâm miyânında Şâir-i Azam Abdülhak Hâmid, Süleyman Nazîf, Yahya Kemâl, Mahkeme-i Temyîz reis-i sâbıkı Osmân, Zeki Megamiz, İbnürrefik Ahmed

16 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 3, 1 Mayıs 1926, s. 1-2.

17 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 4, 15 Kânunusani 1927, s. 15.

Nûri ve Mustafa Reşid Beyefendiler bulunmaktadır. Mecmûamızın hey'et-i tahririyyesi tamamen muktedir ve mütehasşıs muharrirlerden mürekkebdir.¹⁸

Mecmuanın dış kapağında yer alan portrenin üstünde “*Asrî Türkiye Mecmûası*’nın Büyük Hâmisi” ve altında “Himâye-i edibânelerini lutfen bahş ile mecmûamızı mübâhî eden Şâir-i Azam Abdülhak Hâmîd Beyefendi Hazretleri”¹⁹ ibaresi yer almaktadır. Mecmuanın ikinci sayısında da Abdülhak Hâmîd ismi ön plandadır. Mecmua hakkında bilgi verilen kısımda Abdülhak Hâmîd yine hamî olarak gösterilirken, iç kısımlarda Abdülhak Hâmîd’a ait bir resmin altına şu not düşürülmüştür: “*Asrî Türkiye Mecmûası*’nın büyük hâmisi Şâir-i Azam Abdülhak Hâmîd Beyefendi Hazretlerinin mecmuamıza ihdâ buyurdıkları en yeni fotoğrafları”²⁰. Bu nottan da anlaşıldığına göre Hâmîd, mecmuayla yakından alakadar olmakta ve mecmuada isminin kullanılmasına izin vermektedir. Toplam beş sayı olarak neşredilen *Asrî Türkiye Mecmûası*’nın son iki sayısında Abdülhak Hâmîd’den söz edilmemiştir. Bu durumu, Şâir-i Azam’ın himayesini çektiği şeklinde yorumlamak mümkündür.

Abdülhak Hâmîd’in himayesinin *Asrî Türkiye Mecmûası* için nasıl bir öneme sahip olduğunu mecmuaya dair gazete ilanlarında da görmek mümkündür. Nitekim 28 Şubat 1926 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde çıkan ilanda *Asrî Türkiye Mecmûası*’nın yayın hayatına başlayacağı ifade edilirken Abdülhak Hâmîd’in ismi ön plana çıkarılarak şu ifadelere yer verilmiştir:

Türk gençliğinin ve Türk âilelerinin şiddetle beklediği mecmûa 1 Mart Pazartesi günü çıkıyor. Şâir-i Azam Abdülhak Hâmîd Beyefendi’nin himâye-i edibânelerinde *Asrî Türkiye Mecmûası* memleketimizin en mükemmel ve yegâne aylık âile, salon mecmûasıdır. Şâir-i Azamın en son şâheseri “Hûzûr-ı Hilkatde”, Süleyman Nazif, Yahya Kemâl Beyefendilerin yüksek eserleri, ictimâiyât, edebiyât, mûsikî, temâşâ, sinema, moda kısımlarıyla âile sütunları, cihân hâdisâtı, her kısımda en muktedir kalemlerin üç dört eseri, büyük kıt’ada iki forma, otuzu mütecâviz resim, güzel kâğıt, *Asrî Türkiye Mecmûası* ilk nüshada kârilerine 100 lira ikrâmiye tevzi’ ediyor.²¹

Görüldüğü üzere, Abdülhak Hâmîd, mecmuanın hayat bulması ve matbuat âleminde kalıcı bir yer edinebilmesi bakımından önemli bir role sahiptir. Bu itibarla üçüncü sayısından sonra Abdülhak Hâmîd’in ismine yer vermeyen mecmuanın beşinci sayıyla birlikte yayın hayatına son vermesinde ekonomik sebepler kadar Abdülhak Hâmîd’in himayesinin sona ermesinin de rolü yadsınamaz.

18 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, iç kapak.

19 Aqm., dış kapak.

20 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 2, 1 Nisan 1926, s. 9.

21 *Cumhuriyet*, No. 651, 28 Şubat 1926, s. 7. *Asrî Türkiye Mecmûası*’nın üçüncü nüshası da benzer şekilde *Cumhuriyet* gazetesinde ilan edilmiştir. Bk. *Cumhuriyet*, No. 742, 1 Haziran 1926, s. 4.

3. *Asrî Türkiye Mecmûası*'nda Yer Alan Sanat ve Edebiyat Yazıları

Asrî Türkiye Mecmûası'nda sanat ve edebiyata ilişkin pek çok yazı yer almış, ayrıca mecmuada ünlü şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. Yahya Kemal (Beyatlı), Abdülhak Hâmid gibi isimler bunların önde gelenleridir. Mecmuada sadece edebiyata değil, güzel sanatların diğer alanlarına ait yazılara da yer verilmiştir. Sinema, tiyatro gibi alanlar bunların en dikkat çekenleridir. Aşağıdaki tabloda *Asrî Türkiye Mecmûası*'nda yayımlanmış olan sanat ve edebiyata dair yazıların fihristi yer almaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. *Asrî Türkiye Mecmûası*'nda Yer Alan Sanat ve Edebiyat Yazılarının Fihristi

Yazının Türü ve Alanı	Başlığı	Yazarı	Sayı, Sayfa
Makale / Edebiyat	Üç Sanat	Süleyman Nazif	No. 1, s. 6-7
Şiir	Huzûr-ı Hilkatte	Abdülhak Hâmid	No. 1, s. 8
Makale / Edebiyat	Milli Edebiyat Münâkaşası Münâsebetiyle		No. 1, s. 9
Şiir	Şarkı	Yahya Kemal	No. 1, s. 9
Şiir	Şarkı	Veziroğlu Ömer Aziz Bey	No. 1, s. 10
Şiir	Şarkı	Veziroğlu Ömer Aziz Bey	No. 1, s. 10
Makale / Müzik	Milli Müsiki Tedkik Heyeti Niçin Teşekkül Etti ve Ne Yaptı?		No. 1, s. 13-14
Şiir	Şarkı (Balo Sabahında)	Mustafa Reşid	No. 1, s. 15
Haber / Müzik	Türkiye Müsiki-şinâslar Yurdu		No. 1, s. 15
Makale / Güzel Sanatlar	Dârü'l-bedâyinin Vaziyet-i Hâzırası Nasıldır		No. 1, s. 16
Makale / Sinema	Türk Sahnesinin Büyük Üstadı Ahmed Fehim Beyin Ellinci Sene-i Devriyesi Münâsebetiyle	Veziroğlu Ömer Aziz	No. 1, s. 19
Haber / Sinema	Yakub'un Kuyusu Mümessilesi Beti Bleyt Sinema Artisti Nasıl Oldu?		No. 1, s. 20
Haber / Edebiyat	Edebiyat Müsâbakası		No. 1, s. 28
Makale / Tarih	Cezâyir Marşı Çalınırken	Süleyman Nazif	No. 2, s. 3-5
Şiir	Ummân	Abdülhak Hâmid	No. 2, s. 6
Şiir	Huzûr-ı Hilkatte	Abdülhak Hâmid	No. 2, s. 7
Piyes	Tipler Komedi	Yusuf Ziya Paşa	No. 2, s. 8-10
Makale / Müzik	Müsikişinâs Nasıl Yetiştirebiliriz?	Seyfeddin Âsâf	No. 2, s. 12
Haber / Müzik	Yeni Rusya'nın En Büyük Kemanisti Naom Blinder'in İstanbul'u Ziyâreti Münâsebetiyle		No. 2, s. 13
Makale	Muvahhid Âilesi	Mehmed Cemil	No. 2, s. 14-15
Haber	Milli Sahnenin Vaziyet-i Hâzırası		No. 2, s. 16-17
Makale	Sinema Artistleri Bunlar İlah veya İlahe midir?		No.2, s. 17-19
Şiir	Edebiyat Müsâbakası Münâsebetiyle Gönderilen Yazılar		No. 2, s. 28
Şiir	Manzûm Bir Hatıra	Abdülhak Hâmid	No. 3, s. 4
Mektup	İlhâd ve Mülhid	Süleyman Nazif	No. 3, s. 5-7
Şiir	Sönen Yıldız	Mustafa Reşid	No. 3, s. 7

Hikâye	Hasta	Recâizâde Ercümen Ekrem	No. 3, s. 8
Deneme	Hayat ve Mektûblar	Ali Kâmi	No. 3, s. 9-10
Fıkra	Edebî Fıkralar	Zeki Megamiz	No. 3, s. 11-13
Şiir (Beste)	Yollarda Kalan Gözlerimin Nûrunu Yordum	Yahya Kemal	No. 3, s. 14-15
Haber	Artistlerin Aşk Hakkındaki Nokta-i Nazarları		No. 3, s. 19-20
Şiir	Yanmış Yurtlar	Mehmed Nuri	No. 3, s. 30
Şiir	Kemah Yolları	Fahreddin Hamdi	No. 3, s. 30
Şiir	Göksu'da Akşam	Refik Fikret	No. 3, s. 30
Makale	Kara Toprak	Veziroğlu Ömer Aziz	No. 4, s. 1
Makale	Türk ve Garb Mûsikisi	Zeki Megamiz	No. 4, s. 2-4
Şiir	Kıskançlık	Mustafa Reşid	No. 4, s. 4
Deneme	Ölüm	Enver Behnan	No. 4, s. 4
Şiir	Şarkı	Celâdet Nâzım	No. 4, s. 4
Şiir	Annemin Mezârında	Mürüvvet Aziz Hanım	No. 4, s. 5
Şiir	Neden?	Merdanzâde İsmet Necib	No. 4, s. 5
Şiir	Yalnızlık	İhsan Rıfkı	No. 4, s. 5
Şiir	Siyah Güller	Emin Behiç	No. 4, s. 5
Şiir	Gecenin Ölümü	Merdanzâde İsmet Necib	No. 4, s. 5
Şiir	Dünkü Günler	Süleyman Sadık	No. 4, s. 5
Makale	Kıymetli Sanatkârimız Neclâ Hanım		No. 4, s. 8
Senaryo	Rakibler		No. 4, s. 9-10
Mektup	Diyarbakir Mektûbu	Nijad Sermed	No. 4, s. 14
Haber	Edebiyyât Müsâbakamızın Neticesi		No. 5, s. 2
Şiir	Çıldırın Kim?	Celâdet Nâzım	No. 5, s. 2
Şiir	Denizin Aşkı	İsmet Necib	No. 5, s. 2
Şiir	Kıyılarda	İhsan	No. 5, s. 2
Şiir	Kabr-i Fikrete Hitâb	İştepan Gurdikyan Hilmi Bey	No. 5, s. 3
Şiir	Şarkı	Mustafa Reşid	No. 5, s. 3
Haber	Meşhûr Alman Heykeltraşı Peter Terkats		No. 5, s. 4
Senaryo	Rakibler		No. 5, s. 7-8
Haber (sinema)	Yüksek Sanatkârimız Hâzım Bey		No. 5, s. 6
Mektup	İzmir Mektûbu		No. 5, s. 14-15

Kaynak: Abdulahkim Tuğluk

4. Mecmuadaki Edebî İçeriğe Dair Notlar

Asrî Türkiye Mecmûası, Abdülhak Hâmîd'in himayesi altında neşredilmiş olmasının da etkisiyle edebî kimliğiyle ön plana çıkmıştır. Özellikle ilk sayılarda mecmuanın zengin bir edebî içeriğe sahip olduğunu belirtmek gerekir. *Asrî Türkiye*'nin yazar kadrosuna bakıldığında özellikle edebiyat

alanında önemli isimler dikkat çekmektedir. Bunlardan Abdülhak Hâmid ve Yahya Kemal, şiirleriyle katkıda bulunurken Süleyman Nazif ise düz yazılarıyla mecmuaya katkıda bulunmuştur.

4.1. Düz Yazılar

Mecmuanın ilk sayısında dikkat çeken ilk önemli yazı, Süleyman Nazif imzalı “Üç Sanat” adlı makaledir. Bu makale, Pierre Loti'nin “İzlanda Balıkçısı” adlı hikâyesindeki üslûbu ve hikâyenin konusunu tenkit etmek amacıyla kaleme alınmıştır.²² Makalede öncelikle Eski Yunanlılar ile şimdiki Yunanistan arasında bir kıyas yapılarak şimdiki Yunanistan halkı fikren ne kadar derbeder ise eski Yunanlılar da hikmetli ve hakikatli mülahasasında bulunulmuştur. Eski Yunanlıların idare ve adalet sistemlerine ilişkin çok kısa bir bilgi verildikten sonra Eski Yunan mahkemelerinde belîğ konuşmanın yasaklandığını, çünkü belagatin adaletli bir hüküm verilmesinin önüne geçtiği vurgulanmıştır. Süleyman Nazif buradan hareketle belagat, ticaret ve hırsızlık arasında bir bağ kurarak bu üç sanatın eski Yunan'dan beri devam eden ortaklığına vurgu yapar:

Belîğ, tâcir, sârık ne olursak olalım, itirâf etmeliyiz ki şu üç sanatın mensubları arasında Yunan-ı kadîmin edvâr-ı esâtirinden beri sürüp gelen münâsebet hiçbir devirde münkati' olmamıştır. (...) Bir metâ'i değerinden fazla satmak veya bir adamın cebindekini aşırıkmakla, fikr ü vicdânını tağlît ve idlâl etmek arasında bir fark var ise herhâlde bu fark belâgat sâhibinin lehine değildir.²³

Süleyman Nazif, yazının devamında belagatin hakikate muhalif ve cerbezeli yönüne vurgu yaparak Pierre Loti'nin “İzlanda Balıkçısı” adlı eserinden örnek verir. Hikâyenin kahramanlarından biri olan Fransız balıkçı Sylvestre – ki yaz aylarında İzlanda dolaylarında balık avına çıkmaktadır – askere alınarak Çin tarafına gönderilir. Batılı emperyalist devletlerin tahakkümleri altına almak istedikleri Çin'de savaşıyor Sylvestre yerlilerden birinin kurşunuyla yaralanır ve gemiyle ülkesine geri yollarırken Singapur'da ölür. Süleyman Nazif'in aktardığına göre Pierre Loti bu ölüm hadisesini öylesine etkili bir şekilde tasvir etmiştir ki ağlamamak mümkün değildir ve Nazif “piyâle-i belâgati kana kana içmek” hevesiyle ağlar. Ancak hemen bu hevesinden geri dönen Nazif, şu ifadelerle belagete isyan bayrağı açar: “Velev ma'nevî bir haz ile olsun, dimâğ ve havassını eğlendirmek için mazlumlara çîn-i cebîn göstermek ve zâlîme ağlamak ne büyük zulümdür!.. Bana bu zulmü irtikâb ettiren belâgate lanet olsun!..”²⁴ Sylvestre, kendi memleketlerini savunan Çinlilere karşı savaşıyor ölmüştür ve Süleyman Nazif'e göre Sylvestre, emperyalizm denilen maksad-ı menfûrun hizmetkârıdır. Üstelik Pierre Loti'nin de inkâr etmediği gerçek şu ki Çin mabetlerinden çalınan bazı eşyalar Sylvestre'nin üzerinden çıkmıştır. Süleyman Nazif böylece belagatin zulmü hoş gösterebilecek kadar hakikatten sapabileceğini dikkatlere sunar. Pierre Loti'nin kendi vatanlarını savunmakta olan

22 Süleyman Nazif yazısında bu eserden hikâye olarak bahseder. *İzlanda Balıkçısı* hikâye değil romandır. Eser, 1902'de İstanbul'da Matbaa-i Ahmed İhsan ve Şürekasi'nde neşredilmiştir.

23 *Asri Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, s. 6.

24 A.g.m., s. 7.

Çinlilerle savaşırken ölen Sylvestre'ye gösterdiği ihtimama karşı Süleyman Nazif hem manidar hem de ironik olan şu cümle ile göndermede bulunur: “Bugün Faş'da, Suriye'de vatan ve milliyet aşkıyla dökülen mazlûm kanların müsebbeb ve kâtillerine de acaba böyle mersiyeler yazılmayacak mı!..”²⁵. Süleyman Nazif gerçekte çok takdir ettiği Pierre Loti'ye sitemde bulunarak yazısını şu ifadelerle noktalar: “Milletimin ve şahsımın pek necib ve keremkâr dostu olan (Piyer Loti)nin rûhu beni afv etsin: Maktûlüne ağlamış olduğum için ben şimdi o Çinli Gazi'nin hayâlinden istiğfâr ediyor ve onun şehid düşen arkadaşlarına ağlıyorum.”²⁶.

Mecmuanın birinci sayısında edebiyata dair dikkat çeken bir diğer yazı ise “Millî Edebiyât Münâkaşası Münasebetiyle” ismiyle neşredilmiştir. Bu yazıda *Halk Gazetes'i*nde yazılarına devam eden İbrahim Necmi Bey²⁷ ile eski devrin önemli isimleri arasında cereyan eden edebî münakaşa konu edilmektedir. *Asrî Türkiye Mecmûası* bu münakaşada dengeyi gözetmiştir. Mecmua, İbrahim Necmi Bey'in yazılarını manasız bulduğu gibi ona gelen tarizleri de gereksiz bulmaktadır. İbrahim Necmi'nin Enderun edebiyatını (divan edebiyatı) eleştirmesine ve eskiyi yok sayarak milli edebiyatın güçlenmesine çalışmasına yönelik söylemleri *Asrî Türkiye Mecmûası* tarafından şu ifadelerle eleştirilmiştir:

Enderûn edebiyâtını tenkid etmek, beğenmemek mümkündür, fakat ka'bına varamayacağımız üstâdlarla boy ölçüşmek cür'etden başka bir şey değildir. Edibe arz-ı hâlcî, şâ'ire destâncî ders veremez. Maksad Osmânlı edebiyâtını Türk edebiyâtı yapmak ise; bunu yapacaklara Osmânlı edebiyâtının üstâdları rehber olabilirler. İbrâhim Necmi Beyin yazıları bu vazifeyi görmekten pek uzaktır.²⁸

Asrî Türkiye Mecmûası'nın bu münakaşada takip ettiği yolu incelediğimizde, dilde tasfiyecilik ve eski edebiyata bakış konularında sert ve tutucu görüşleriyle tanınan İbrahim Necmi'ye karşı divan edebiyatını karşı korumacı bir tutum izlendiğini görürüz. *Asrî Türkiye Mecmûası'nın* başmuharriri Veziroğlu Ömer Aziz'in önceki yazılarını düşündüğümüzde bu korumacı tutumun mecmua için kayda değer bir gelişme olduğu vurgulanabilir.

Birinci sayıda edebiyatla alakalı değinmemiz gereken diğer bir yazı ise edebiyat müsabakası hakkındaki duyurudur. Bu sayıda yer alan ve İbrahim Necmi Dilmen'e karşı bazı itirazları içeren “Millî Edebiyât Münâkaşası” adlı yazıda dile getirilen bazı maksatlara binaen mecmua tarafından bir edebiyat yarışması düzenlenmesi kararı alınmıştır:

Edebiyyât kısmımızda (Millî Edebiyyât Münâkaşası) serlevhalı makâlemizde zikredilen maksada binâen gelecek nüshamızdan itibaren gençler için bir kısım-ı mahsûs tefrik

25 Agm., s. 7.

26 Agm., s. 7.

27 İbrahim Necmi Dilmen (1889-1945), Güneş dil teorisi ve harf İnkılabı hakkındaki yazılarıyla tanınmıştır. Dilde tasfiye konusundaki sert tutumuyla bilinmektedir. Bk. Mustafa Özkan, “İbrahim Necmi Dilmen”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, IX, (1994), s. 302-303.

28 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, s. 10.

ediyoruz: Edebiyyât müntesibleri ve heveskârları gençler tarafından gönderilecek manzûm ve mensûr eserler bir hey'et-i edebiyeye marifetiyle tedkik edilerek, birinci ikinci ve üçüncülüğü kazanan yazılar bu kısma derc olunacaktır. Gönderilecek yazıların sade Türkçeyle yazılması ve nihâyet ayın sonuna kadar mecmuaya gönderilmesi şarttır.²⁹

Duyurunun devamında ilk üçe giren eser sahiplerine sırasıyla beş, üç ve bir buçuk lira hediye edileceği de belirtilmektedir. Edebiyat müsabakasına ait duyurular mecmuanın ilerleyen sayılarında da devam etmiştir.

Mecmuanın ikinci sayısında ilk dikkat çeken yazı ise “Cezâyir Marşı Çalınırken” adıyla Süleyman Nazif'e aittir. Süleyman Nazif, Beyoğlu'ndaki bir lokantada arkadaşı Şevket Nezihî ile otururken gelen müzik sesine kulak kabartan arkadaşı bu marşa neden “Cezâyir Marşı” denilir diye sorar. Süleyman Nazif bunun üzerine okurlarına Cezâyir'in Osmanlı eline geçmesinden işgaline kadar bazı tarihî safhaları anlatır ve Cezâyir'in elden çıkmış olmasından duyduğu teessürü bildirir.³⁰ Yazının muhtevası büyük oranda tarih ile alakalıdır. Lâkin muharririn Süleyman Nazif olması ister istemez yazıya edebî bir değer de atfetmiştir.

Mecmuanın ikinci sayısında dikkat çeken diğer bir edebî içerik ise Yusuf Ziya Paşa'ya ait bir piyestir.³¹ Mecmua, “Tipler Komedi” başlıklı bu piyesin bir bölümüne yer vermiştir. Piyese “Mecmûamız, Vaşington sefir-i esbâkı eâzım-ı üdebadan Yusuf Ziyâ Paşa Hazretlerinin muâvenet-i kalemiyelerine mazhar olmakla mübâhîdir. Bu nüshamızda müşârüniyleh hazretlerinin güzel eserlerinden bir komedi parçasını kemâl-i iftihârla derc eyliyoruz”³² notu düşülmüştür.

Üçüncü sayıda ise yine Süleyman Nazif'in bir yazısı dikkat çekmektedir. Kılıçzâde Hakkı Bey'e hitâben yazılan “İlhâd ve Mülhid” başlıklı bu yazı açık bir mektuptur. Yazının muhatabı Kılıçzâde İsmail Hakkı Bey (1872-1960) Cumhuriyet'in ilanından sonra yapılan inkılap hareketlerinin fikir babalarından biridir. Sosyal hayatın değişmesi gerektiğine ilişkin pek çok yazı kaleme alan Hakkı Bey ayrıca din konusunda inkılapçı düşünceleriyle öne çıkmaktadır.³³ Süleyman Nazif'in kaleme aldığı bu yazıyı daha iyi anlayabilmek adına biraz daha geriye giderek bu yazının yazılmasına neden olan evvelki yazılardan söz etmek istiyoruz.

Süleyman Nazif 11 Mart 1926 tarihli *Servet-i Fünûn*'da “Ömer Hayyam'ın Şairliği” başlıklı bir yazı kaleme alır. Yazıda, Ömer Hayyam'ın şair olarak dünya çapında şöhret kazanmasının asıl nedeninin Frenkler olduğunu ifade eden Süleyman Nazif, onun ilk olarak İngiltere'de şöhret olmaya

29 Agm., s. 28.

30 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 2, 1 Nisan 1926, s. 3-5.

31 Washington büyükelçiliği görevinde bulunan Yusuf Ziya Paşa (1849-1929), Türk musikisinin önemli bestekârlarından Subhi Ziya Özbekkan'ın babasıdır. Kendisi de bestekâr olan Yusuf Ziya Paşa, 1910-1914 tarihleri arasında Osmanlı Devleti nezdinde Belgrad, Roma, Paris ve Washington sefirliği görevlerinde bulunmuştur. Yusuf Ziya Paşa aynı zamanda müzisyen ve sanatkârdır. Bk. Taha Toros, “Türk Sanat Musikisinin Ünlü Bir Portresi: Suphi Ziya Özbekkan”, İstanbul Şehir Üniversitesi (Taha Toros Arşivi), Dosya No: 001.584.904010.

32 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 2, 1 Nisan 1926, s. 8.

33 Kılıçzâde İsmail Hakkı Bey hakkında daha tafsilatlı bilgi için *Diyanet İslam Ansiklopedisi* 25. ciltte yer alan “Kılıçzâde Hakkı” maddesine bakılabilir.

başladığını ve şöhretinin bizim edebiyatımıza yine Avrupa'dan geçtiğini ifade eder. Ömer Hayyam için “bedbaht” tabirini kullanan Nazif, onun bir tür *snobizm* (züppelik) sonucu böyle bir şöhrete kavuştuğu düşüncesindedir. Ömer Hayyam'ın Avrupalılarca bu derece rağbet görmesini oryantalist temelde izah eden Nazif, şunları kaydeder:

Avrupalılar Şark'ı öteden beri füsûn ve serâir diyârı addederler. Harem dâirelerinin kulaktan kulağa intikâl eden günâgûn ezvâkı, bahçe âlemlerinin safâsı, ağzına bir katresini koyayamış olduğu şarâbı mutasavvıf şâirlerin rûhânî bir edâ ile terennüm etmeleri, huzûzât-perest Garb'ın dâima dikkatini ve hayrâniyetini celb ederdi. İşte Ömer Hayyâm'ın rubâilerine olan meclûbiyet de o avâlimin tesiriyle hâsıl olmuş ve sonraları düştüğü ifrât sebebiyle dalâl-i hissî ve akliye istihâle etmiş bir hâletdir.³⁴

Süleyman Nazif'in yazısı bu minvalde devam eder. Yazısının sonuna doğru ise Süleyman Nazif üslubunu sertleştirerek şöyle der: “Nişabur'lu şâirin şarâb ve ilhâd kokan kitâbını artık kapayınız ve bir daha açmayınız. Bu bedbaht eseri biz okuduksa bari evlâd u ahfâdımız görmesin.”³⁵ Kılıçzâde İsmail Hakkı Bey ise 15 Nisan 1926 tarihli *İctihâd* mecmuasında “Ömer Hayyam'ın Şairliği Hakkında” başlığıyla Süleyman Nazif'e mukabelede bulunur. Bu yazısında Hakkı Bey, Nazif'in Ömer Hayyam hakkındaki tespitlerinin doğru olmadığını vurgulayarak onun şiirinin bir felsefesinin olduğunu pek çok Batılı şair ve filozoftan örnekler vererek dile getirmeye çalışır.³⁶ Nihayetinde Süleyman Nazif, *Asrî Türkiye Mecmûası*'nın üçüncü sayısında “İlhâd ve Mülhid” başlıklı bir yazı kaleme alarak tartışmayı devam ettirir. Süleyman Nazif, yazının içeriğinde Ömer Hayyam'ın şahsiyetine ve şairliğine ilişkin görüşlerini paylaşır ve onun neden dünyanın ya da İran'ın en iyi şairi kabul edilemeyeceğine dair delillerini sıralar. Ayrıca sanatla ilgili görüşlerini de paylaşan Süleyman Nazif, Hakkı Bey'in daha önce *Hür Fikir*'de yayımlanan “İlhâd ve Mülhid” başlıklı yazısından hareketle eleştirilerini sıralar. Süleyman Nazif, Hakkı Bey ile aralarındaki ihtilafın muhabbetlerine zarar vermeyeceği notunu ilave ederek başladığı yazısında Hayyam'ın şairliğine ilişkin şu ifadeleri kullanır: “Hayyâm'a dünyanın en büyük şâiri demek dünyâya ve İrân'ın en büyük şâiri demek de İrân'a hakâretdir. Lehçesi iki yüz kelimeden ibâret ve iki üç fikir etrâfında dâir olan bir adama o unvân ve pâye çok görülür.”³⁷

Asrî Türkiye Mecmûası'nın üçüncü sayısında Recâizade Mahmud Ekrem'in oğlu Recâizâde Ercümend Ekrem'e (Ercüment Ekrem Talû) ait “Hasta” başlıklı bir hikâye bulunmaktadır. Aynı sayıda Ali Kâmî (Akyüz) tarafından kaleme alınan bir kitap tanıtımı da mevcuttur. Bu tanıtım yazısında Raif Necdet (Kestelli)'in *Hayât ve Mektûblar* adlı eseri üzerine bir değerlendirme yapılmaktadır. *Hayât ve Mektuplar*, ilk defa 1925 yılında İstanbul'da İkdam Matbaası'nda neşredilmiştir. İki ciltten oluşan bu eser bir tür mektup mecmuasıdır. Yazının girişinde *Hayât ve Mektûblar* adlı esere dair şu ifadeler yer verilmiştir: “Bazı yeni eserler şaşaalı reklamlarla kendini tanıtmaya ve okutmaya çalışır. Bazısı da sâkin, mütevâzı elden ele dolaşarak ağızdan kulağa reklamını kendi yapar. İşte Raif

34 Süleyman Nazif, “Ömer Hayyam'ın Şairliği”, *Servet-i Fünûn Mecmuası*, No. 1543-69, 11 Mart 1926, s. 258.

35 A.g.m., s. 259.

36 Kılıçzâde İsmail Hakkı, “Ömer Hayyam'ın Şairliği Hakkında”, *İctihâd*, 202, (1926), s. 3944-3946.

37 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 3, 1 Mayıs 1926, s. 5.

Necdet Beyin “Hayât ve Mektûblar”ı bu ikinci nev’den olan eserlerden biridir.”³⁸. Bu sayıda Zeki Megamiz imzalı “Edebî Fıkralar” adlı köşe, edebî yönden dikkat çekmektedir. Başlığın hemen altında “Muhterem Üstâdımız Süleymân Nazîf Beyefendiye” şeklinde bir ithaf yer almaktadır. Üç sayfa tutan bu yazıda daha çok İslamiyet’in ilk dönemine ait bazı ilginç, nükteli ya da ibretli küçük kıssalara yer verilmektedir. Ancak başlık ile muhteva arasında bir uyumsuzluk göze çarpmaktadır. Nitekim muhtevada şair ve yazarlardan çok tarihî ya da dinî şahsiyeti ön plana çıkmış isimlere ait nüktelerden söz edilmiştir.

Asrî Türkiye Mecmûası’nın dört numaralı sayısında ilk dikkat çeken yazı, edebiyat dünyasında büyük bir teessür uyandıran Süleyman Nazif’in ölümü ile alakalıdır. 4 Ocak 1927 tarihinde İstanbul’da vefat eden ve aynı zamanda *Asrî Türkiye Mecmûası*’nın muharrirlerinden olan Süleyman Nazif, dördüncü sayının ilk sayfasında büyük bir resmi verilerek anılmıştır. “Üstâd ve Edîb Süleymân Nazîf Bey Merhûm” notuyla verilen fotoğrafın altında ise mecmuanın başyazarı Veziroğlu Ömer Aziz’e ait bir yazı yer almaktadır. “Kara Toprak” başlığını taşıyan bu yazı, başlığı itibariyle Süleyman Nazif’in ünlü “Kara Bir Gün”³⁹ yazısını da akla getirmektedir. Yazının bazı yerlerini aşağıya aktarıyoruz:

Türk edebiyâtı Firavunlar diyârına döndü.. Altında Firavunların hazînelerini taşıyan mezarlar.. Üstü ıssız kum sahraları.. Kara toprak!.. Sen insânlardan çok bahtiyârsın.. Sînende hazîneler taşıyorsun.. (...) Sen cânı da cânânı da kâinâtı da alırsın. Evet senin sînene her şey sığar.. Hatta kâinat bile.. İşte Nazîf’i de aldın.. Bütün Türk cihânını aldın.. Daha tâlî’inden şikâyetin mi var kara toprak!..⁴⁰

Bu sayıda edebî anlamda dikkat çeken diğer bir yazı ise Enver Behnan (Şapolyo)’a ait “Ölüm” adlı yazıdır. Mensur şiir tarzındaki bu yazıda Enver Behnan, yoğun bir duygu sarmalı içinde ölüme dair hislerini ve düşüncelerini paylaşmaktadır. Behnan, yazısının bir yerinde bu gerçekten kurtulmanın mümkün olmadığına dikkat çeker: “Ölüm!... Acı bir hakikat, fakat hepimize mukadder.. Aşk, ihtirâs, saâdet deriz lâkin en sonra yine ölüm...”⁴¹. Bu sayıda “Asrî Türkiye’nin Anadolu Sahîfeleri” başlıklı bir bölüm daha yer almaktadır. Bu bölümün ilk yazısı ise “Diyarbakir Mektupları” adını taşır. Yazının başlığının hemen altında “Diyarbakir mechûl bir diyâr mıdır? Diyarbakir muallim beyleri bilhassa muallim hanımları vatanperverlik vazîfesine davet ediyor. Diyarbakir Türkiye’nin cennet gibi diyârlarından en güzelidir.”⁴² şeklinde not yer almaktadır. Diyarbakır’ı İstanbul’a tanıtmak amacıyla kaleme alınmış olan yazı şu ifadelerle başlamaktadır:

Diyarbakir... Bu kelime burayı görmeyen kârilere kim bilir nasıl bir yer tahayyül ettirecek; çünkü ana vatanın şimdi en uzak köşelerinden biri olan bu diyârı İstanbul’da hiç bilmeyenler

38 Agm., s. 9.

39 9 Şubat 1919 tarihli *Hadîsat* gazetesinde neşredilen bu yazı, Süleyman Nazif’in, İstanbul’a ayak basan Fransız generalini ve dolayısıyla İstanbul’un işgalini nümâyişlerle karşılayanlara tepkisini içermektedir. Bk. *Hadîsat*, No. 63, 9 Şubat 1919, s. 1.

40 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 4, 15 Kânunusani 1927, s. 1.

41 Agm., s. 4.

42 Agm., s. 14.

pek çok... Filhakika ben İstanbul'da bulunduğum zamân arkadaşlarımın bile bizzat bana "Orası neresi, nasıl bir yer?" diye sorduklarını hayret ve teessürle görmüştüm. Hayret ve teessürle diyorum, çünkü bir böyle bir sual vatanımızın coğrafyasıyla derece-i alâkamızı gösterir.⁴³

Yazının devamında Diyarbakır'la alakalı olumlu kanaatler paylaşılır ve Diyarbakır'a iş, memuriyet ve benzeri nedenler ile gelenlerin mücbir bir sebep olmadıkça şehirden ayrılmak istemedikleri dile getirilir. *Asrî Türkiye Mecmûası*'nın beşinci ve son sayısı diğer sayılara göre edebî içerik bakımından nispeten fakirdir. Bu sayıda edebiyatla alakalı ilk dikkat çeken yazı, mecmuanın ilk sayısında ilan edilen edebiyat müsabakasının sonucu ile ilgilidir. "Edebiyat Müsâbakamızın Neticesi" başlığını taşıyan haber niteliğindeki yazıda şöyle denilmektedir:

Şimdiye kadar edebiyât müsâbakasına iştirâk eden gençlerin eserleri salâhiyetdâr bir heyet-i edibe tarafından tedkik edilerek genç şâirlerimizden Celâdet Nâzım Bey, İsmet Necîb Hanım, İhsan Bey birinciliği ihrâz etmişlerdir. *Asrî Türkiye Mecmûası* bu teşebbüsün verdiği semereden dolayı Türk edebiyâtı nâmına müftehirdir. Bugün kıymetli eserleriyle kâriyelerimize tanıttığımız genç şâirlerin ileride edebiyât âleminde müstesnâ bir mevki işgâl eylemelerini temenni ederek müsâbakayı kazanan şiiirlerini büyük bir memnûniyetle derc eyliyoruz. İkinciliği ve üçüncülüğü kazanan eserler henüz taayyün etmediğinden müsâbakamıza devâm ediyoruz. Birinci müsâbakanın hitâmında ikinci bir müsâbaka daha açarak edebiyât sahasında genç istidâdların inkişâfına çalışacağız.⁴⁴

Duyurudan da anlaşıldığına göre edebiyat müsabakasının birinciliğine üç isim layık görülmüş, ikinci ve üçüncülük için herhangi bir seçim yapılmamıştır. Bu nedenle müsabakanın devam ettiği belirtilmekte ve bundan sonra ikinci bir müsabaka daha tertip edileceği duyurulmaktadır. Ancak mecmua bu sayıdan sonra neşredilmediği için söz konusu müsabakanın devam edeceğine ilişkin duyuru kâğıt üstünde kalmıştır. Öte yandan edebiyat müsabakasında birinciliğe layık görülen her üç ismin de gözle görülür bir üne kavuşmadığını belirtmeliyiz.

Beşinci ve son sayıda dikkat çeken diğer bir yazı ise tıpkı dördüncü sayıdaki gibi *Asrî Türkiye Mecmûası*'nın "Anadolu Sahîfeleri" başlığı altında çıkan bir şehir tanıtımı yazısıdır. Beşinci sayıdaki "Anadolu Sahîfeleri"nde İzmir şehri ele alınmaktadır. "İzmir Mektubu" adıyla kalem alınan yazıda İzmir'in özellikle ticari ve iktisadi vaziyetine dikkat çekilmekte, İzmir'deki bazı cemiyetlere ilişkin bilgiler verilmektedir.⁴⁵

43 Agm., s. 14.

44 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 5, 15 Şubat 1927, s. 2.

45 Agm., s. 14.

4.2. Şiirler

Asrî Türkiye Mecmûası'nda yer alan ilk şiir, Abdülhak Hâmid'e ait "Huzûr-ı Hilkatte" adlı manzumedir. Hekimbaşı-zâde Abdülhak Hâmid imzasıyla çıkan ve Tokadizâde Şekib Bey'e ithaf edilen bu şiir, bazı kelime ve imlâ hatalarından dolayı ikinci sayıda tekrar yayımlanmıştır. Şiirin ithaf edildiği Tokadizâde Şekib Bey'in "Huzûr-ı Hilkatte" adlı bir şiir kitabı ve şiiri vardır.⁴⁶ 1341 (1925) yılında neşredilen "Huzûr-ı Hilkatte" isimli eserin hemen başında "Şâir-i Azam'a" başlıklı bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda Şekib Bey, Abdülhak Hâmid'i yer yer mübalağalı ifadelerle över. Ardından Abdülhak Hâmid'in yetmiş beşinci doğum gününe ithafen yazılan "Hitâb-ı Tekrîm" adlı şiire yer veren Şekib Bey, bilahare kısa bir mukaddime ve nihayet "Huzûr-ı Hilkatte" adlı şiire yer verir. İşte Abdülhak Hâmid'in, "Huzûr-ı Hilkatte" adlı şiiri Şekib Bey'e ithaf etmesinin münasebeti bu şekildedir. Şiirin mecmuadaki ilk neşri için şöyle bir tashih ve özür notu düşülmüştür:

Şâir-i Azam'ın 8. sahîfede mûnderic şiirlerinin birinci sûtûnunun 13. satırında (râtıb) kelimesi sehven (ratb) olarak ve ikinci sûtûnunun 19. satırında (kûn fe-yekûn) kelimeleri (kûn fe-yekûn) sûretinde tertîb edildiğinden gerek Abdülhak Hâmid Beyefendi Hazretlerinin ve gerek muhterem kâriyelerimizin afvlarını ricâ eyleriz.⁴⁷

Şâir-i Azam'ın "Huzûr-ı Hilkatte" adlı şiirinin mecmuadaki ikinci neşri için ise şöyle bir not düşülmüştür: "Şâir-i Azam'ın birinci numaramızda intişâr eden yüksek şiirlerinin tertibinde birkaç küçük hata bulunduğundan tashîhen tekrar dercine mecbur olduk. Müşârünileyh Hazretlerine arz-ı i'tizâr eyleriz."⁴⁸ Mecmuada Abdülhak Hâmid'in şiirinden sonra "Kıymetli Şâirimiz Yahya Kemâl Beyefendi'nin güzide bir şarkısı" notuyla Yahya Kemal'e ait bir şarkıya ve şairin resmine yer verilmiştir. "Bestesi gelecek nüshamızda" kaydıyla neşredilen bu şarkı, "Yollarda kalan gözlerimin nurunu yordum" mısraıyla başlamaktadır. *Asrî Türkiye Mecmûası*'nda "Şarkı" başlığı ile yer alan bu şiir, Yahya Kemal'in *Kendi Gök Kubbe* adlı şiir kitabında ise "Telâki" ismiyle yer almaktadır. Mecmuanın iki numaralı sayısında bu şiirin bestesine ait notalar verilerek beste okurlarla paylaşılmıştır. Şiirin bestesini Bîmen Efendi yapmıştır.⁴⁹ Bestenin okurlara hediye suretinde paylaşılacağı şöyle duyurulmuştur: "Mecmûamızın edebiyât kısmında mûnderic Yahya Kemal Beyefendi'nin şarkısına âid üstâd Bîmen Efendi tarafından bestelenen ve ayrıca bestekâr-ı şehîr Sinanyan Efendi tarafından piyano için tanzîm olunan iki nota gelecek nüshamızda ilâve olarak kâriyelerimize takdîm edilecektir."⁵⁰

Mecmuanın ilk sayısında başmuharrir Veziroğlu Ömer Aziz'e ait iki şarkıya yer verilmiştir. Ayrıca Mustafa Reşid'e ait "Balo Sabahında" adlı bir şarkı da mecmuanın ilk nüshasında yerini bulmuştur.

46 Tokadizâde Şekib Bey için bk. Abdullah Uçman, "Tokadizâde Şekib Bey", *TDV İslam Ansiklopedisi*, XLI, (2012), s. 216-217.

47 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, iç kapak.

48 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 2, 1 Nisan 1926, s. 7.

49 Bîmen Efendi (Bîmen Şen) Ermeni asıllı bir bestekârdır. Münir Süleyman Çapanoğlu'nun 4 Eylül 1943 tarihli *Akşam Postası* gazetesinde Bîmen Efendi hakkında bir yazısı vardır. Bk. Münir Süleyman Çapanoğlu, "Bestekâr Bîmen Şen ve Birkaç Hatıra", *Akşam Postası*, 4 Eylül 1943, İstanbul Şehir Üniversitesi (Taha Toros Arşivi), Dosya No: 001.511.153006.

50 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, s. 15.

Mecmuanın ilk nüshasında başka şiir bulunmamaktadır. İkinci nüshada yer alan ilk şiir ise Abdülhak Hâmid'in "Ummân" adlı manzumesidir. Bu şiirde hâkim bir deniz imgesi söz konusudur. Şair, bütün dünya değışse de değışmeyen, kararlı deniz imgesini şu mısralarla ifade eder:

Cihan dönmüş,
muazzam beldeler dönmüş, değışmiştir, deniz lâkin,
bu hâl üzre, bugün zâhir, yarın sâkin,
devâm etmiş, bekâya müstaidir.⁵¹

Bu nüshada edebiyat müsabakası münasebetiyle mecmuaya gönderilen şiirlerden bazılarında da yer verilmiştir. Bu şiirlerden en dikkat çeken H. Nihal imzası ile yer alan "Liseli Kız" adlı şiirdir. Hüseyin Nihal Atsız'a ait olan şiir, onun şiirlerinin yer aldığı *Yolların Sonu* adlı eserde yer almamaktadır.⁵² Öte yandan Nihal Atsız şiirlerinin listesini veren Osman F. Sertkaya da bu şiirden söz etmez. Bu listede Atsız'ın şiirleri 1931 tarihi itibarıyla sıralanmıştır. Ancak "Liseli Kız", 1926 tarihlidir. Dolayısıyla bu şiirin Atsız'ın ilk şiirlerinden olduğunu ve onun henüz siyasi faaliyetlerine başlamadığı döneme ait olduğunu düşünüyoruz. Osman Fikri Sertkaya, Nihal Atsız'ın kullandığı takma adları ve imzaları sıralarken H. Nihal'e de yer verir. "Liseli Kız" adlı şiirin altında da H. Nihal imzası vardır. Ayrıca şiir Nihal Atsız'ın yardımcı edebiyat öğretmeni olarak görev yaptığı ve İstanbul'da Edebiyat Fakültesi'ne girdiği döneme denk gelmektedir. Öte yandan Atsız'ın *Ruh Adam* adlı romanında bu şiirin ilk iki mısrasına rastlamaktayız. Romanın ilgili yerinde Ayşe ile kocası Selim arasında edebiyata dair bir konuşma cereyan eder. Şiiri küçümseyen Selim'e karşı Ayşe, "şiiri bu kadar küçümserken kendinin de şâir olduğunu unutuyorsun"⁵³ şeklinde karşılık verir. Selim ise hafızasını yoklayarak yazdığı şiirlerden bazı mısraları hatırına getirir. Aynı zamanda "Liseli Kız" şiirinin de ilk beyti olan aşağıdaki mısralar aklına gelir:

Efsûnkâr ve güzel gözleri her kalbi deşen
Öyle bir nazlı kızın aşkına düştüm ben ki...⁵⁴

Selim bu mısraları hatırladıktan sonra anlatıcı, projeksiyonunu Selim'e çevirerek Selim hakkında şu bilgileri verir: "Selim bunun arkasını hatırlamak istemedi. Nazlı kızlardan nefret ediyordu. Bütün kadınların ve kızların Ayşe gibi enerjik ve metin olmasını istiyordu"⁵⁵. "Liseli Kız" şiirini ve *Ruh Adam* romanındaki Selim karakterini birlikte düşündüğümüzde, Nihal Atsız'ın gerçekte kendine ait olan bir şiiri karakteri üzerinden yerdığını ifade etmek mümkündür. *Asrî Türkiye Mecmûası*'nda yer alan "Liseli Kız" şiirinin tamamı şöyledir:

51 *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 2, 1 Nisan 1926, s. 6. Ayrıca bk. Abdülhak Hâmid, *Bütün Şiirleri*, haz. İnci Enginün, Dergâh Yayınları, İstanbul 2013, s. 702.

52 Bk. Hüseyin Nihal Atsız, *Yolların Sonu*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2015.

53 Hüseyin Nihal Atsız, *Ruh Adam*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2015, s. 73.

54 *Age.*, s. 74.

55 *Age.*, s. 74.

Efsûnkâr ve güzel gözleri her kalbi deşen
Öyle bir nazlı kızın aşkına düştüm ben ki...
Penbe güller gibi nâzık, kelebekler gibi şen;
Eritir kalbi onun gözlerinin saf rengi..
Âh o gözler, saçıyor rûha ölüme kalbe elem..
Kâfirin aklımı baştan alıyor handeler.
Öyle bir kız ki, bu tasvîr edemez dil ü kalem
Kız değildir bu güzel.. Belki melek, belki peri...
Kıra çıktım, gece gökten bana seslendi hilâl
Nazlı bülbüller öterken yine bir yaz gecesi:
“Öyle bir gözleri âhûya vuruldun ki Nihâl
Erecek kalbine mutlak ölümün gamlı sesi!..”
H. Nihâl⁵⁶

Nihal Atsız'a ait olan yukarıdaki şiirin dışında ayrıca Celâl Enver'in “Ümid”, Ahmed Ziyâ'nın “Sevdâ Yollarında”, Emin Behiç'in “Yelken” ve Nejad Orhan'ın “Anadolu'ya Geçerken” adlı şiirleri de söz konusu müsabaka çerçevesinde mecmuada yer almıştır.

Mecmuanın üçüncü nüshası yine bir Abdülhak Hâmid şiirine ev sahipliği yapmaktadır. Şair-i Azam'ın “Manzum Bir Hatıra” adlı şiiri üç numaralı nüshada neşredilmiştir. Bu şiirde Hâmid'in Londra yıllarından izler vardır. Londra şehrini ve dolayısıyla Batı'yı olumlu bir perspektifle sunan şair, şiirin sonunda yine de vatanına olan bağlılığını vurgulamaktan geri durmaz:

Ey aşk-ı vatan! Tavaş etme;
vardır sana nisbetim ezelden.
Aldanma bu türrehata zirâ
cân u dile hükümrân iken sen,
hüsn olsa yesâr ile yeminim
atf-ı nazar eylemem emînim!⁵⁷

Yine bu nüshada Mustafa Reşid'in “Sönen Yıldız”, Mehmed Nuri'nin “Yanmış Yurdlar”, Fahreddin Hamdi'nin “Kemah Yollarında” ve Refik Fikret'in “Göksu'da Akşam” adlı şiirleri yer almaktadır.

Mecmuanın dördüncü sayısında Abdülhak Hâmid'in herhangi bir şiirine yer verilmemiştir. Dördüncü sayıda Mustafa Reşid'in “Kıskançlık”, Mürüvvet Aziz Hanım'ın “Annemin Mezarında”, Merdânzâde İsmet Necib'in “Neden?” ve “Gecenin Ölümü”, Süleyman Sadık'ın “Dünkü Günler”, İhsan Rıfkı'nın “Yalnızlık”, Emin Behiç'in “Siyah Güller” adlı şiirleri ile Celâdet Nâzım'ın bir şarkısına yer verilmiştir.

56 *Asrı Türkiye Mecmûası*, No. 2, 1 Nisan 1926, s. 28.

57 *Asrı Türkiye Mecmûası*, No. 3, 1 Mayıs 1926, s. 4.

Mecmuanın beşinci sayısında şiir sayısında bir azalma mevcuttur. Bu sayıda Celâdet Nâzım'ın "Çıldırın Kim?", İsmet Necib'in "Denizin Aşkı", İhsan'ın "Kıyılarda", İstapan Gurdikyan Hilmi Bey'in "Kabr-i Fikret'e Hitab" adlı şiirleri ile Mustafa Reşid'in bir şarkısına yer verilmiştir.⁵⁸

Her ne kadar son sayılarında bir azalma görülse de *Asrî Türkiye Mecmûası*'nın şiir yönünden hatırı sayılır bir içeriğe sahip olduğunu söylemeliyiz. Özellikle Abdülhak Hâmid ve Yahya Kemal gibi edebiyatımızın güzide şairlerine ait şiirler yayımlaması bu mecmuayı bir adım öne çıkarmıştır. Ayrıca bir edebiyat yarışmasına öncülük etmesi ve bu anlamda şiiri ön plana çıkarması da mecmuanın bu konudaki eğilimi hakkında önemli bir fikir vermektedir.

Sonuç

Asrî Türkiye Mecmûası, 1926-1927 yıllarında beş sayı olarak yayımlanan edebiyat, aile ve salon mecmuasıdır. Başyazarlığını Veziroğlu Ömer Aziz'in yaptığı mecmua, Abdülhak Hâmid'in himâyesini arkasına alarak yayın sahasına çıkmıştır. Mecmua, bir edebiyat yarışması da düzenleyerek genç istidatları bu alanda teşvik etmeyi amaçlamıştır. Abdülhak Hâmid, Yahya Kemal, Süleyman Nazif gibi edebiyat tarihimizin ünlü simalarına yer veren mecmua, bunun yanı sıra sosyal yaşam ile kültür ve sanatın çok farklı renklerine ve kalemlerine de yer vermiştir. İsmindeki *asrî* ifadesinin gereğini yerine getirmek üzere toplumu Batı tarzı yaşantıyla buluşturmayı hedefleyen bu mecmua, yayın hayatını kısa bir süre sonra tamamlamıştır.

58 İstapan Gurdikyan Hilmi (Hilmi İstapan) (1865-?) Ermeni asıllı bir şairdir. Bursa'da doğmuştur. İbnü'l-emin Mahmud Kemal (İnal), *Son Asır Türk Şairleri* adlı eserinde İstapan Gurdikyan Hilmi'ye yer vermiştir. Hilmi Bey'in ağzından kısa biyografisine yer veren İbnü'l-emin Mahmud Kemal, onun hakkında şu beyitleri kaleme almıştır:

İddiâ-yı ilm ü irfân eyleyen had-nâ-şinâs

İstapan Hilmi gibi isbât-ı kudret etmeli

Üç lisanda eyledi ibrâz-ı âsâr-ı vukuf

Üç lisân erbâbı bundan ahz-i ibret etmeli

Bk. İbnü'l-emin Mahmud Kemal (İnal), *Son Asır Türk Şairleri Kemâlûş-Şuarâ*, C II, haz. M. Kayahan Özgül, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000, s. 969-972.

KAYNAKÇA

- Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926.
Asrî Türkiye Mecmûası, No. 2, 1 Nisan 1926.
Asrî Türkiye Mecmûası, No. 3, 1 Mayıs 1926.
Asrî Türkiye Mecmûası, No. 4, 15 Kânunusani 1927.
Asrî Türkiye Mecmûası, No. 5, 15 Şubat 1927.
Atsız, Hüseyin Nihal, *Ruh Adam*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2015.
_____, *Yolların Sonu*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2015.
Beyatlı, Yahya Kemal, *Kendi Gök Kubbemiz*, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul 2013.
BOA, 490-1-0-0/1367-533-2-16.07.1947.
Budak, Ali, *Mecmûa-i Fünûn*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2011.
Cumhuriyet, No. 651, 28 Şubat 1926.
Cumhuriyet, No. 742, 1 Haziran 1926.
Çapanoğlu, Münir Süleyman, "Bestekâr Bimen Şen ve Birkaç Hatıra", *Akşam Postası*, 4 Eylül 1943, İstanbul Şehir Üniversitesi (Taha Toros Arşivi), Dosya No: 001.511.153006.
Erdem, Mevlut, *1928'e Kadar Çıkan Eski Harfli Türkçe Mecmualardaki Eski Türk Edebiyatı ile İlgili Metinlerin Tesbiti ve Tasnifi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1994.
Hayat Mecmuası, No. 1, 2 Kânunuevvel 1926.
İbnü'l-emin Mahmud Kemal (İnal), *Son Asır Türk Şairleri (Kemâlûş-Şuarâ)*, C II, haz. M. Kayahan Özgül, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2000.
Kaya, Mehtap, *Atatürk Dönemi Magazin Dergiciliği ve Sosyo Kültürel Dönüşüme Etkisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara 2014.
Kılıçzade İsmail Hakkı, "Ömer Hayyam'ın Şairliği Hakkında", *İctihâd*, 202, (1926) s. 3944-3946.
Özkan, Mustafa, "İbrahim Necmi Dilmen", *TDV İslam Ansiklopedisi*, IX, (1994), s. 302-303.
Pekdoğan, Celal, "Kılıçzâde Hakkı", *TDV İslam Ansiklopedisi*, XXV, (2002), s. 415-416.
Sefercioğlu, Mustafa Necat, "*Asrî Türkiye Mecmûası*", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, I, (1977), s. 180.
Sertkaya, Osman F., *Hüseyin Nihal Atsız*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.
Süleyman Nazif, "Kara Bir Gün", *Hadisat*, No. 63, 9 Şubat 1919.
_____, "Ömer Hayyam'ın Şairliği", *Servet-i Fünûn Mecmuası*, 11 Mart 1926.
Tanpınar, Ahmet Hamdi, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, 7. baskı, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 1988.
Tarhan, Abdülhak Hâmid, *Bütün Şiirleri*, haz. İnci Enginün, Dergâh Yayınları, İstanbul 2013.
Toros, Taha, "Türk Sanat Musikisinin Ünlü Bir Portresi: Suphi Ziya Özbekkan", İstanbul Şehir Üniversitesi (Taha Toros Arşivi), Dosya No: 001.584.904010.
Tokadizâde Şekib Bey, *Huzûr-ı Hilkatte*, Marifet Matbaası, İstanbul 1341 (1925).
Uçman, Abdullah, "Tokadizâde Şekib Bey", *TDV İslam Ansiklopedisi*, XLI, (2012), s. 216-217.
Yazıcı, Nesimi, *Takvim-i Vekayi "Belgeler"*, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara 1983.

Elektronik Kaynaklar

- Bursa Gazeteciler Cemiyeti, "Hilmi İstapan (Gordikyan)", <http://bgc.org.tr/ansiklopedi/hilmi-istapan-gordikyan-.html> [Erişim tarihi: 04.07.2019].
Periodicals of Hakkı Tarık Us Collection, "Hür Türkiye", <http://www.tufs.ac.jp/common/fs/asw/tur/htu/data/HTU0979/index.djvu> [Erişim tarihi: 13.11.2019].

Ek 1. Abdülhak Hâmîd'in *Asrî Türkiye Mecmûası*'nın 1 numaralı sayısının iç kapağında "Asrî Türkiye Mecmûası'nın Büyük Hâmîsi" başlığıyla verilen portresi

Kaynak: *Asrî Türkiye Mecmûası*, No. 1, 1 Mart 1926, iç kapak.